

זה הדבר

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 28, 8 ביולי 2020

שר החרטא

דברי הנגבי הם ביטוי למדיניות הממשלה; העובדים חייבים לתפוס פיקוד: להתארגן, להיאבק ולשנות

בשביתה ללא הגבלת זמן, אך מתכנן "צעדי התייעלות" בדמות ויתור של מאות אלפי עובדי השירות הציבורי על זכויותיהם. ממשלת ישראל כה קיצונית בעמדותיה הניאו-ליברליות עד

שהיא עקפה מימין את ארה"ב, המעצמה הקפיטליסטית מספר אחת. נתניהו מפרסם "תכניות סיוע" אחת אחר השנייה – אבל הסיוע אינו נותן מענה לצרכי המובטלים. בנק ישראל העתיק השבוע את פועלו של הבנק המרכזי בארה"ב, שקונה אגרות חוב קונצרניות במאות מיליארדי דולר על מנת להציל את 517 התאגידים הגדולים במדינה. זה לא בדיוק "שוק חופשי", אלא התערבות בוטה ומידית של המדינה במשק – בהתאם לגודל הסכנה.

בישראל אף לא אחד, בממשלה או מחוצה לה, מציע לסייע למובטלים באמצעות 515 מיליארד השקלים הקיימים ברזרבות של בנק ישראל. עם זאת, הבנק החליט להעניק מתנה לבעלי ההון בדמות רכישת אג"ח קונצרניות בכ-15 מיליארד שקל. אלה מעשים, ולא דיבורים – אבל בכיוון הלא נכון.

כך שבתוכנית הכלכלית (הנוספת!) שהפריח נתניהו עם החמרת הנגיף אין בשורות גדולות. הרי הנגבי הוא מומחה בחרטא, אבל אין מומחה גדול מנתניהו ב"לא יהיה כלום". זו העת לשנות את כיוון המדיניות הכלכלית-חברתית מן הקצה אל הקצה: להבטיח פיצוי של 100% על אובדן ההכנסה של העובדים, המובטלים והעצמאים; לאסור פיטורים בחוק כ"הוראת שעה"; להתנות סיוע לחברות בהעברת בעלות מפעלים לידי המדינה; להלאים עסקים הנקלעים לקשיים כלכליים ולהעביר את הניהול לידי עובדיהם.

העובדים חייבים לתפוס פיקוד בשינוי זה. קודם כל להתארגן, להיאבק ולדרוש. ואין לשכוח את מיליון המובטלים, שזקוקים אף הם לאיגוד שיאבק על זכויותיהם.

מה רוצים מהשר ללא תיק צחי הנגבי? הרי לאחר הקמת הממשלה וחלוקת עשרות תיקים לחצי מאה שרים וסגני שרים לא נותר דבר. מים? כבר נמסר; חשמל? גם כן; קידום

קהילתי? כמובן. או אז קרא בנימין נתניהו לנאמנו הנגבי, ואמר "דבר לא נשאר עבורך. אבל יש לי בקשה. זו ממשלה מלאה בחרטא עד להתפקע. תהיה אחראי על הפצת בשורת החרטא לעם ישראל".

הנגבי הוא מסוג הפוליטיקאים שלא יודע להגיד "לא" לבוס, וזה אך טבעי שבים שיש האחרון (3.7) אמר בשידור חי: "זה שאין לאנשים מה לאכול זה חרטא". הנגבי הרי לא מבין באבטלה או בעוני, אבל בחרטא הוא מומחה גדול. שבע מילים בסך הכל אמר השר הנגבי, אבל הן מבטאות במדויק את השקפת עולמה של ממשלת הימין והעומד בראשה, הנאשם בפלילים העוסק יום-יום בשמירה על כיסיו התפוחים.

זו ממשלת ימין נאו-ליברלית שאיננה מסוגלת ואינה מעוניינת לשנות דבר, ואף דואגת להוסיף שמן למדורת האבטלה ההמונית. מפעל התעשייה הגדול בישראל, התעשייה האווירית, הודיע בשבוע שעבר על פיטורי 900 מעובדיו. כך מצטרפת החברה שבבעלות המדינה לעשרות תאגידים גדולים ומונופוליסטים כגון קוקה קולה, חברות ביטוח, בנקים וחברות היי-טק שהודיעו על פיטורי אלפי עובדים. לא מדובר בחברות מפסידות, חלילה – לדבריהן הן מבצעות "התאמות בכוח אדם". במילים אחרות: הן מעוניינות להעמיק את ניצול עובדיהן הנותרים על מנת למקסם רווחים. אל חגיגת המעסיקים ("דוקטרינת ההלם" במילותיה של נעמי קליין) מצטרף שר האוצר בכבודו ובעצמו, ישראל כ"ץ, שאינו מוכן להקשיב לדרישותיהן הצודקות של העובדות הסוציאליות שפתחו השבוע

מכתבים למערכת

מאחדים כוחות למען הקורבנות

לאחרונה נראה שהעולם משתגע: מזג האוויר קיצוני ואילו המגפה המסתורית חשפה את כולנו לחרדות קיומיות מוחשיות. אך בעקבות הריגתו של ג'ורג' פלויד בידי שוטרים במיניסוטה בארה"ב, החל גל מחאה נגד אלימות משטרתית השוטף את העולם. גל המחאה הזה כמעט שלא הגיע לישראל. אצלנו, אפילו מותו המיותר והמוזעזע של איאד אל-חלאק, צעיר פלסטיני ממזרח ירושלים שהתמודד עם אוטיזם, לא הצליח להוציא את ההמונים לרחובות. חייהם ומותם של פלסטינים "לא נחשבים" אצלנו, אצל העם הרוצה לראות את עצמו כמקדש את החיים. ההצדקות הביטחוניות, המתח המתמיד שמייצר הסכסוך, התחושה שכל מקרה הוא "נקודתי" וחד פעמי – כל אלה משאירים אותנו, אזרחים טובים ואכפתיים, בבית.

המאבק שלנו, הקבוצה "הורים נגד מעצרי ילדים", הוא לנער ולעורר את השיח הציבורי בישראל נגד הפרקטיקה הנרחבת של מעצרי ילדים ונערים פלסטיניים בגדה המערבית ובמזרח ירושלים. הרשויות בישראל מחזיקות מדי חודש מאות נערים פלסטינים בהליכי מעצר, משפט ומאסר. הפרקטיקות המלוות את המעצר הן אכזריות, והשפעתן על עולמם של הילדים, בני משפחתם וקהילתם היא עמוקה.

אנחנו קבוצה צעירה יחסית שהתארגנה לפני כשנתיים והחלה את פעילותה הציבורית על מנת לסדוק את האדישות וההתעלמות שלנו, כהורים וכחברה, מהנעשה בשמנו קילומטרים ספורים מאיתנו – בידי הבנים שלנו. כדי להצליח ולהגיע עמוק יותר ורחוק יותר, חברנו לאחרונה לוועד הציבורי נגד עינויים בישראל. הוועד עוסק כבר שנים רבות במאבק בעינויים מהם סובלים נחקרים בשב"כ, כמו גם בכל צורותיו המרובות של יחס אכזרי ומשפיל כלפי נחקרים בגירים וקטינים מידי כוחות האכיפה והביטחון בישראל.

הוועד נגד עינויים הוא הגוף המהימן והאמין ביותר בכל מה שקשור לפעולות המעצר והחקירה בישראל, ולכן אך טבעי שנרצה לחבור אליו כדי להיאבק נגד תופעות כמו אלימות, איומים, השפלות ומניעת היוועצות עם עורכי דין. יחד נחתור להפסקתן המוחלטת של תופעות אלה ולהוצאתן אל מחוץ לחוק.

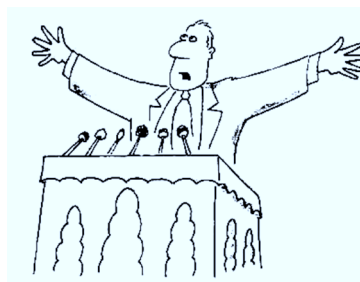
עברנו יחד עם הוועד תהליך מרגש של חיבור ושל שיתוף פעולה. אנחנו מאושרות שמצאנו ארגון מכיל, סבלני ופתוח שהיה מוכן לקלוט את היוזמה שלנו לתוכו, תוך ניסוי וטעייה, תוך בדיקה משותפת והגונה של הצרכים והאינטרסים של כל אחד מהצדדים, תוך שאיפה להחזיק הן את הרכיבים והן את השלם יחד. חיבור בין ארגונים נראה אולי דבר פשוט, אך הוא איננו מובן מאליה כלל. לכן אנחנו רוצות להודות מעומק הלב לצוות ולהנהלה של הוועד על הפתיחות והנכונות ללכת יחד אתנו למערכה המשותפת. אנחנו מאמינות, שבזכות איגום המשאבים ואיחוד הכוחות – נצליח להשפיע יותר ולהגיע ליותר ויותר אנשים.

עו"ד מוריה שלומות

מנכ"לית הורים נגד מעצרי ילדים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

פעלו בהתאם להוראות: הלוויות מצומצמות

"אם ההפגנה של עשרות ארגונים לפני כשלושה שבועות נגד הסיפוח בכיכר רבין בתל אביב נתפסה בעיני רבים כלידתו של שמאל יהודי-ערבי חדש, שלא מפקח מהמילה 'אפרטהייד' ומדגלי פלסטין ושמנונה על ידי ערבים, ההפגנה של 'דרכנו' נגד ההשלכות הכלכליות של הסיפוח יכולה להיחשב כהלוויה של השמאל הציוני הישן. תחת הכותרת 'שומרים על ישראל', אומרים לא לסיפוח וכן לכלכלה ולביטחון', התכנסו בכיכר כמה מאות בודדות של מפגינים ושמעו נאומים של שני אלופים לשעבר, של ראש המל"ל לשעבר וכדומה. המסר הכללי היה שהסיפוח יזיק לביטחון ולכלכלה, ויהפוך את ישראל למדינה דו-לאומית".

(אורן זיו, "שיחה מקומית", 24.6)

דוקטרינת ההלם: הגרסה של ימינה

"אנו בתקופה שבה המשק קורס - ובמקביל, ההסתדרות מכריזה על סכסוכי עבודה. משבר הקורונה הוא הזדמנות לשינוי גם במישור הזה. החוק שהגשתי הוא חוק חברתי שאמור לשנות מהיסוד את יחסי העבודה בישראל. המטרה של החקיקה הזו היא לקחת את נשק יום הדין מידיהם של ועדי השלטון".

(ח"כ מתן כהנא מסייעת ימינה, ערוץ 7, 28.6)

התפוח הרקוב לא נפל רחוק מהעץ

"צחי הנגבי אמר שאין כסף זה חרטא. הבעיה שלנו היא שאנחנו מפנים את האש להנגבי, אבל הוא בסך הכל דיבר את הלך הרוח בתוך הממשלה, זה מה שהם חושבים. מיקי זהר חיזק אותו אחר כך. הם חושבים עלינו שאנחנו מחרטטים. הם לא מבינים שאנשים הולכים להגיע פה לפת לחם באמת, חלקם כבר הגיעו".

(המפיקה המובטלת עמית גביש בהפגנה במרכז ת"א, 7.7)

הקק"ל גונב קרקע מהערבים, והיו"ר מהשכנים

"בית משפט השלום קבע כי יו"ר קק"ל, דני עטר, ישיב את מלוא הקרקע לציבור וישלם פיצוי כספי. על פני כשבע שנים, עטר רכש חצי דונם בכספו והשתלט על דונם נוסף, ועליהם בנה את ביתו. בשטח הציבורי הוא בנה גינה, בריכה וסלל דרך כניסה פרטית לבית המשפחה. כתב חדשות 12 אף ביקר בעבר בבריכה הזו ובחלקי הגינה שיושבים על שטחים ציבוריים".

(חדשות 12, 29.6)

הנאשם בפלילים המאובטח מרחוב בלפור

"אנחנו חיים במציאות מטורפת, שבה נאשם בפלילים יושב במעון עם אבטחה ואנחנו נעצרים כי לא עמדנו בתנאי ההפגנה למען הדמוקרטיה".

(אמיר השכל לאחר ששוחרר ממעצר, 27.6)

אנשי גנץ בפעולה

"הפוליטיקה של השר הנדל: מתנה החזר כספים לגופי השידור בהפקת תוכן בנושא התנחלויות"

(כותרת ב"כלכליסט", 29.6)

תהליך האלאור-אזריזציה של הדיכוי

ב- 13 במאי, נורה למוות מוסטפא יונס בידי מאבטחי בית החולים תל השומר. יונס אכן היה "עוין" – ערבי ואדם בעל לקות במצב של איבוד עשתונות. לאחר הפלתו על הרצפה ובעת שכיוונו אליו שלושה או ארבעה אקדחים, החלה ההוצאה להורג. ירו ביונס כדור אחר כדור כשהוא שרוע מנוטרל על הכביש, מוקף מאבטחים חמושים. אדם עם מוגבלות שהגיע יחד עם אמו לביה"ח, חוסל על האספלט הרוטח בשער הכניסה של בית חולים במרכז הארץ לעיני עוברים ושבים! ב- 29 במאי, שבועיים לאחר מכן, נורה פאדי עדנאן קעד ברכבו. הוא היה בן 37 במותו ואב לחמישה ילדים. האם אבות לחמישה ילדים נוהגים לבצע פיגועי דריסה? לא, אך הם נוהגים לחטוף כדורים ישראליים דרך שמשות רכבם! הצבא טען שהאב הפלסטיני הצעיר ניסה לדרוס חייל שישב על ספסל. סרטון הווידאו שכביכול מתעד את ה"פיגוע" הופץ במהרה לתקשורת, רק שבווידאו אין שום עדות לניסיון פגיעה.

יום לאחר מכן נרצח איאד אל-חלאק, אוטיסט, בן 32 במותו. מספרים עליו שהיה עדין נפש, שרק לאחרונה למד להכין סלט ושפחד מסכנים. אל-חלאק נטבח בידי שוטרי מג"ב לאחר שאלו רדפו אחריו לביתן אשפה, כשגבו אל הקיר. הם רצחו אותו שם ביודעין, במכוון וכדם קר. היתר הרצח ניתן במכשיר הקשר דקות ארוכות קודם לכן, כאשר הודבק לו הכינוי "מחבל". מאותו הרגע נחרץ דינו של הצעיר המסכן למוות. כל קטעי הווידאו המתעדים את האירוע נאספו בידי כוחות המשטרה ונגנזו.

על פי הפרסום ב"הארץ" (30.6), חודש לאחר ששוטרי מג"ב ירו למוות באל-חלאק עלו סימני שאלה בנוגע לחקירת נסיבות הירי. לדברי גורם המעורה בפרטי החקירה, "אין תיעוד של הירי במצלמות האבטחה" – אף שבדיקת "הארץ" העלתה כי בזירת האירוע יש לפחות שבע מצלמות, שתיים מהן בחדר האשפה שבו נורה אל-חלאק. החשוד המרכזי בירי נחקר רק פעם אחת, ביום האירוע, וטרם בוצע שחזור של התקרית. בהקשר זה, אין סמלי יותר מהתייחסותו של צ'רלי אזריה, אביו של החייל אלאור, למחאה נגד ממשלת הימין והכיבוש. הוא הגיב בקבוצה של תומכי נתניהו למחאה מול המעון בבלפור, לאחר מעצרו של המפגין תא"ל (מיל.) אמיר השכל. בקבוצה שוחחו החברים על המוחים שהגיעו עם שלטי תמיכה בהשכל וקיללו אותם. אזריה הצטרף להשתלחות וכתב: "איפה המחבלים כשצריכים אותם". חבל שספרו של ממי אינו בנמצא בבית משפחת אזריה.

עופר כסיף

לפני כחודש נפטר הפילוסוף מרדכי אלכסנדר בנילוש, הידוע יותר בשם אלבר ממי (יהודי צרפתי ממוצא טוניסאי, שבישראל היה מן הסתם מתואר כ"בעל מנטליות של דרבנות"). בידעה שפורסמה ב"זו הדרך" (27.5) צוין ספרו

הידוע "דיוקן הנכבש ולפני כן דיוקן הכובש", שתורגם לעברית (ון ליר, 2005). אני מציע לעיין בפרק משנה בספר ששמו "תסביכו של נרון קיסר". בפרק זה תיאר ממי כיצד כיבוש מתמשך מוביל לדיכוי ברוטלי, שיוצר דה-הומניזציה של הנכבש בידי הכובש על מנת להצדיק את הדיכוי שהוא מבצע. תהליך זה מאפשר את המשך הדיכוי וכך מזין את עצמו.

משטר הכיבוש הישראלי הפך בשנים האחרונות אלים יותר ורצחני יותר – בעזה, בגדה המערבית ובירושלים המזרחית. עם אלימות רצחנית זו באה גם "ההצדקה" בדמותם תהליכי דה-הומניזציה ואף דמוניזציה של העם הערבי-פלסטיני כולו. עם השלמתו של תהליך הדה-הומניזציה של הפלסטינים, מתחיל תהליך ה"אלאור-אזריזציה", שסופו אימוץ מדיניות הוצאה להורג ללא משפט בידי כוחות הצבא והמשטרה הישראליים.

לפני כשבועיים נורה למוות אחדד עריקאת, ערב חתונת אחותו וחודש לפני חתונתו שלו. סרטון הווידאו אשר מתאר את רגעי מותו שוחרר כמעט 24 שעות לאחר האירוע ובו אכן נראה רכבו של עריקאת פוגע בחיילים במחסום. מה שעוד רואים בסרטון הוא ירי לעברו כאשר הוא יוצא מהרכב ונמלט.

אני מציע לשמור על ספקנות לגבי הנראה בווידאו: הרי ההיסטוריה הוכיחה לנו שאין לסמוך על תיעודים ועל עדויות של המשטרה. זכור לנו היטב סיפורו של המורה יעקב אבו-אליקיעאן מאום אל-חיראן אשר הואשם בניסיון לבצע פיגוע דריסה ולאחר מכן הסתבר כי נורה למוות על לא עוול בכפו. בכל מקרה, בין אם ניסה עריקאת לפגוע בחיילים ובין אם אירעה תאונה, גם בווידאו שחשפה המשטרה נראה בבירור כי הוצא להורג שעה שכבר לא סיכן איש: הוא נורה בגבו והופקר למוות תוך מניעת טיפול רפואי.

מאז טקסי ההערכה וההערצה לאלאור אזריה שערכו כל פלגי הימין, כולל אימוץ משפחתו בידי ראש הממשלה בנימין נתניהו עצמו, הפכה ההוצאה להורג למדיניות כמעט רשמית של כוחות הצבא והמשטרה. המדיניות על שם אלאור אזריה קובעת כי מי שנחשד בעוונות לכוחות המשטרה או הצבא, דינו מוות במקום ללא משפט. קודם יורים, מוודאים הריגה, ורק לאחר מכן מחפשים הצדקה. זה תהליך ה"אלאור-אזריזציה" שעברו כוחות הכיבוש הישראליים.

מתקפה פשיסטית על ח"כ איימן עודה

הימין הגזעני חותר להדיח מהכנסת את יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), בגלל התנגדותו לסיפוח ותמיכתו במאבק העם הפלסטיני נגד הכיבוש. ח"כ בצלאל סמוטריץ' (ימין) פנה (2.7) ליו"ר הכנסת על מנת לפתוח בהליך הדחה נגד ח"כ עודה. סמוטריץ' ציין כעילה להדחה את השתתפות עודה במסיבת עיתונאים משותפת לתנועות פתח וחמאס שנערכה בשבוע שעבר ברמאללה. יצוין שעל פתיחת הליך הדחה נדרשות חתימותיהם של 70 חברי כנסת, מתוכם לפחות 10 מהאופוזיציה. כדי לבצע את ההדחה בפועל, נדרשת תמיכה של 90 חברי כנסת.

לראשונה מזה שנים, בעקבות סכנת סיפוח השטחים, ערכו מזכ"ל פתח, ג'יבריל רג'וב, וסגן ראש הלשכה המדינית של חמאס, סאלח אל-עארורי, מסיבת עיתונאים משותפת ברמאללה. השניים התריעו כי הסיפוח ימנע אפשרות להקמת מדינה פלסטינית בצד ישראל בעתיד, ורג'וב כינה את הסיפוח "הקליע שיהרוג את פתרון שתי המדינות".

אל-עארורי, שהשתתף במפגש במקום מושבו בביירות, אמר כי הסיפוח "לא ישאיר שום סיכוי עבור הפלגים להתקדם במתווה המדיני המינימלי של הקמת מדינה בגבולות '67' בגדה המערבית וברצועת עזה". הוא השווה את המצב לעליית אריאל שרון להר הבית בספטמבר 2000, שלאחריה פרצה האינתיפאדה השנייה. "שילמנו מחיר כבד, אבל היא הניבה תוצאות חשובות ובראשן - יציאת ישראל מעזה ותחילת

הפגינו למען אנרגיה נקיה

פעילים סביבתיים הפגינו במוצ"ש (4.7) מול ביתו של ראש הממשלה בנימין נתניהו בקיסריה תחת הסיסמא: "עוצרים את אסון הגז". הפעילים, יחד עם תושבי חוף הכרמל המתנגדים לפעילות אסדת הגז ותושבי ראש העין הנאבקים בהקמת תחנת כוח מופרטת בצומת קסם, דורשים מעבר לאנרגיה נקיה. לדבריהם, בעל ההון יצחק תשובה והחברה האמריקאית נובל אנרג'י "תקועים עם המון גז שאין לו קונים. ומה עושה משרד האנרגיה שלנו? נחלץ לעזרתם, כמובן, על חשבוננו". ממשלת הימין "יוצרת שוק מלאכותי לגז", הוסיפו.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

הפירוק של ההתנחלויות בגדה". רג'וב אמר במסיבת העיתונאים כי כל התנועות והפלגים הפלסטיניים מדברים "בקול אחד נגד הסיפוח והכיבוש". אל-עארורי הוסיף כי כל התנועות "מחויבות למנוע את הסיפוח ולהתקדם במתווה שמאחד את העם הפלסטיני". הוא כינה את מסיבת העיתונאים המשותפת "הזדמנות לשלב חדש ולגיבוש אסטרטגיה שתשרת את העם הפלסטיני בעיתוי מסוכן ורגיש עבורו".

ח"כ עודה אמר במסיבת העיתונאים, כי הוא תומך במהלך הפיוס הפנים-פלסטיני, "שהוא צעד הכרחי למאבק בסיפוח, לסיום הכיבוש ולהשגת שלום צודק". "המשך הפילוג משרת רק את הרוצים בהמשך הכיבוש ובכינון אפרטהייד. כל מי שתומך בפתרון שתי המדינות צריך לתמוך גם בפיוס", הדגיש. מאוחר יותר מסר עודה: "השתתפתי בגאווה בכנס רציני לקראת פיוס פלסטיני, וחצוצרות הליכוד והימין פתחו בהסתה אלימה". "על מה המהומה? הם השתגעו מול גילוי הזהות הלאומית שלנו. אנחנו נאמנים לעם שלנו ולערכים שלנו", הוסיף. בטוויטר הגיב עודה לביקורת שנמתחה עליו מצד דוברי ממשלת נתניהו ומפלגות הימין: "אפשר לחשוב שבאתי עם מזוודות של מזומנים. יש עובדה אחת שאי אפשר להתחמק ממנה: פיוס בהנהגה הפלסטינית הוא צעד הכרחי למאבק בסיפוח, לסיום הכיבוש ולקיום משא ומתן לשלום צודק בין מדינה פלסטינית עצמאית לבין ישראל".

עם זאת, להסתה של הימין היו הפעם תוצאות מיידיות: תושב עפולה בשנות ה-30 לחייו נעצר השבוע (5.7) בחשד שהשמיע איומי רצח כלפי ח"כ עודה. על פי הודעת המשטרה, הגיע החשוד לאזור הכנסת והשמיע איומים כלפי עודה באוזני מאבטחי הכנסת. בתגובה למעצרו מסר ח"כ עודה: "להסתה של נתניהו ושל גופי תקשורת ימניים יש שתי תוצאות הרסניות. הראשונה והמוכרת היא האלימות שהיא יוצרת; השנייה היא הסטה של זעם מוצדק למקומות הלא נכונים. מאחל לצעיר מעפולה ולכל הצעירים בארץ לתעל את הזעם שלהם למאבק מועיל נגד מי שבאמת מדכא אותנו".

13 עצרות על 13 נרצחות

עצרות זיכרון ומחאה במחאה נגד אלימות כלפי נשים התקיימו (4.7) ב-13 ערים ברחבי הארץ, בהן טייבה - בה נדקרה למוות ביום חמישי האחרון ופא מסארווה. הפגנות נוספות התקיימו בצומת נהריה, בירושלים, בבית ים, במודיעין, בנתניה, בחיפה, בעפולה, בזיכרון יעקב, בראשון לציון, בבאר שבע, בנס ציונה ובתל אביב. יצוין כי מסארווה היא האישה השלישית שנרצחה בטייבה בארבעת החודשים האחרונים. כמו כן, מסארווה היא האישה ה-13 שנרצחה מאז תחילת שנת 2020, והתשיעית מהמגזר הערבי.

ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש - הרשימה המשותפת) השתתפה בהפגנה בטייבה ומסרה: "משבר הקורונה מעצים את המצוקות החברתיות - ויחד איתן את האלימות כלפי נשים. הממשלה מוכרחה לתגבר מיד את השירותים החברתיים, לתקצב סוף סוף את התוכנית למאבק באלימות, ולעשות הכל כדי לעצור את הרצח הבא".

גם ח"כ עופר כסיף (חד"ש - הרשימה המשותפת) השתתף במחאה בטייבה: "רצח נשים הוא רק קצה הקרחון, ומתחת לפני השטח אלפי מקרים של אלימות נגד נשים שאינם מטופלים בידי המשטרה והרווחה. על כל אישה שנרצחת ישנן אלפים הסובלות מהתעללות ומאלימות". "האשמים הם המתעללים, המכים והרוצחים, אך האחריות מוטלת על ממשלת ישראל", הוסיף. יצוין כי בהפגנה השתתפו ח"כים נוספים מהרשימה המשותפת, בהם אחמד טיבי, סונדוס סאלח ואוסאמה סעדי.

המאבק ההמוני הפלסטיני בפרספקטיבה היסטורית

על סיפוח ואינתיפאדה עממית

המבוססות על סרבנות ועל קיפאון מדיני, גזל, עקירה, סיפוח, ענישה קולקטיבית, הגבלות תנועה, מצור, השפלה והצבת עובדות מוגמרות בשטח.

האינתיפאדה העממית ביססה את התפיסה שלכובש ולנכבש, למדכא ולמדוכא, לעולם אינם עומדים על אותו סולם ערכים. במובן זה, הלגיטימיות המוסרית של התקוממות העם הכבוש, לרבות הלגיטימיות להשתמש בכל האמצעים העומדים לרשותו כדי להתנגד לכיבוש עד סיומו – איננה עומדת לכוח הכובש המחפש הצדקה כדי לדכא את העם הנכבש ולשלוט בו. משמעותו האובייקטיבית של כל ניסיון ליצור סימטריה בין הכובש לנכבש היא תמיכה בכיבוש והסתרת עוולותיו ופשעיו.

מרד פלסטיני ותנועת השלום בישראל

מול הסרבנות הישראלית והגיבוי שמעניק לה הממשל האמריקאי, ומול מדיניותה העקבית של ישראל להכשלת כל פתרון מדיני שיוביל לסיום הכיבוש ולהקמת מדינה פלסטינית עצמאית על בסיס החלטות האו"ם והחוק הבינלאומי, הופכת האינתיפאדה העממית לאפשרות היחידה שנותרת לעם הפלסטיני.

אינתיפאדה עממית נגד הסרבנות הישראלית, שתגובה בסולידריות מצד כוחות השלום העקביים בישראל, תשרת באופן אובייקטיבי את האינטרסים האמיתיים של העם בישראל: האינתיפאדה תאפשר לישראלים לצאת מבין הכיבוש, מהקיפאון ומהקיעון המחשבת, ותשמור עליהם מהתבהמות, מניוון, מגזענות, מאפרטהייד ומההדרדרות פשיסטית – והרי זו כבר איננה בגדר איום בלבד בישראל תחת הנהגתו של בנימין נתניהו.

המוני העם הפלסטיני היו מעורבים באינתיפאדה העממית (הראשונה): נשים כגברים, מבוגרים כצעירים, פועלים כאינטלקטואלים, סוחרים כסטודנטים. ותנועת השלום בישראל הגיבה בהתאם. הוכח שיש קשר ישיר בין התעוררות ההתנגדות לכיבוש בקרב העם הפלסטיני ובחירתו בשיטות המאבק העממי לשחרור לאומי ולעצמאות, לבין התעוררותה של תנועה דמוקרטית אמיתית בישראל השוחרת שלום ושוויון אזרחי ולאומי.

פעם אחרי פעם התברר שהנורמליזציה של החיים בתוך ישראל מותנית בנורמליזציה של חיי העם הפלסטיני. חירותו, רוחותו ועצמאותו האמיתית של העם בישראל אינם בני-השגה לטווח הארוך בלי מימוש חירותו ועצמאותו של העם הפלסטיני. במילותיו של מרקס: "עם המשעבד עם אחר איננו יכול להיות חופשי".

מחד גיסא, התעוררותה של תנועת שלום אמיצה בישראל, הנאבקת במדיניות הכיבוש, יחד עם תנועת סולידריות עולמית עם מאבקו הצודק של העם הפלסטיני, הן משענת חשובה שאין ערוך לה למערכתו של העם הפלסטיני לשחרור לאומי, לפתרון הסכסוך ולשלום צודק לשני העמים.

מאידך גיסא, אינתיפאדה עממית פלסטינית אמיצה וצודקת מייצרת תנאים נוחים יותר לניהול מאבק מתקדם בתוך ישראל, למען שחרור החברה הישראלית עצמה מכבלי הכיבוש ומעול הייאוש וההדרדרות הפשיסטית.

עיסאם מח'ול

ממשל טראמפ חבר לממשלת נתניהו – גנץ כדי לקדם את תוכנית הסיפוח בגדה המערבית במסגרת "עסקת המאה". העיסוק הנרחב בסיפוח נועד להסיח את הדעת מהכיבוש הישראלי המתמשך וממפעל ההתנחלויות הקולוניאלי בשטחים הפלסטיניים הכבושים.

במהותה מתבססת עסקת המאה על הכחשת זכויותיו הלאומיות הלגיטימיות של העם הפלסטיני; על השכחת זכותו להיות "עם חופשי בארצו", לרבות זכותו להקמת מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל בגבולות ה-4 ביוני 1967; על העלמת בעיית הפליטים הפלסטינים; ועל חיסול התביעה לפתרון צודק על פי החלטות האו"ם.

באמצעות קידום תוכנית הסיפוח מנסה ממשלת ישראל, בתמיכתו של ממשל טראמפ, לייסד משטר אפרטהייד ישראלי באופן רשמי, לחסל סופית את השאלה הפלסטינית תוך צמצומה לשאלה של סיפוח מלא או חלקי. העם הפלסטיני, על אף מצבו הקשה, מסרב ליפול למלכודת הדבש של התנגדות לסיפוח כתחליף להתנגדות לכיבוש – כפי שמייחלים כוחות שונים בישראל, מהקואליציה ומהאופוזיציה כאחד.

התגובה לסיפוח

אך תוכנית הסיפוח מציבה בפני העם הפלסטיני והנהגתו את האחריות ההיסטורית להוביל שני מהלכים העשויים לחולל שינוי אסטרטגי, ולשרת את האינטרסים הקיומיים של שני העמים מול הסרבנות של חוגי השלטון בישראל: ראשית, סיום הפילוג הפלסטיני והשבת האחדות הפוליטית של הגדה המערבית ועזה כבסיס למאבק לסיום הכיבוש ולפתרון מדיני; שנית, על ההנהגה הפלסטינית לקרוא דרור להתנגדות עממית רחבה בערים ובכפרים הפלסטיניים בגדה, בירושלים המזרחית וברצועת עזה.

שני מהלכים אלה עשויים לקדם את סיום הכיבוש, המצור והסיפוח, בדומה למאבק הפלסטיני ההיסטורי באינתיפאדה הראשונה שפרצה בדצמבר 1987. עוצמתה של האינתיפאדה נבעה מהחיבור בין הרוחב העממי לעומק האסטרטגיה הברורה והמשותפת לסיום הכיבוש, תוך הפיכתו לעול בלתי-נסבל – לא רק לעם הנכבש, אלא גם למדינה הכובשת.

במובן זה נתפסה האינתיפאדה כמאבק עממי בלתי-מתפשר לשחרור לאומי ואנושי. המוני העם יצאו לרחובות ולסמטאות בחזה חשוף, כדי להסיר מעליהם את עול הכיבוש וחרפתו, וכדי להתנגד לדיכוי של כוחות הכיבוש ושל קבוצות הפורעים המוסתים ומלאי השנאה בקרב המתנחלים – קבוצות הימין הפשיסטי שצמחו בביצת הכיבוש ומעל גבעותיו, במטרה להכשיל כל פתרון מדיני.

האינתיפאדה הפלסטינית הראשונה (1987-1993) צרבה בתודעת שני העמים, הנכבש והכובש: אין, לא היה ולא יהיה "כיבוש נאור". אין כיבוש מתמשך ללא הסתאבות הכובש, ואין כיבוש מתמשך ללא התנגדות מתמשכת של העם הנכבש, גם אם התנגדות זו נוקטת שלל שיטות וצורות.

האינתיפאדה הפלסטינית הזכירה לאנושות הנאורה כי ההתנגדות לכיבוש היא זכות לגיטימית של העם הנכבש, והיא אף חובתו הראשונה במעלה. ההתקוממות העממית עיגנה את התובנה, שהתקוממות נגד הכיבוש היא התגובה האנושית הטבעית ביותר לעוולות הכיבוש ולאסטרטגיה שלו

מול האדישות, על השמאל בישראל לחזק את הסולידריות עם הפלסטינים

להתנגד להעמקת הכיבוש

המשפחות הישראליות שיגיעו לשטחים לטייל בחגים כן יראו הרבה חיילים – אותנו, החיילות והחיילים שנשלחו לשרת בשטחים, לשמור על ההתנחלויות, לאכוף את חוקי הכיבוש על הפלסטינים. אותם חיילים שנשלחים גם לאבטח מתנחלים בדרך לקבר יוסף באמצע שכם, או "סיור לימודי" בקסבה של חברון. חיילים שנשלחים לפטרל שעות על גבי שעות בשכונות הפלסטיניות, כי בחגים יש הרבה מטיילים יהודים. החיילים הם אלה שרואים שלא יהיה מפגש בין הפלסטינים והישראלים.

וכשהרכב של אותן משפחות, עם הילדים במושב האחורי עסוקים עם האייפד והבמבה, עם שלמה ארצי שמתנגן ברדיו, יגיע למחסום, הלב של הנהג ימשיך לרפוק באותו קצב. החלון יפתח, חיוך יעלה על הפנים ו"אהלן, שבת שלום" יאמר בביטחון. השער יפתח, הרכב ימשיך בדרכו. חלק יחוש תחושות של התרוממות רוח קלה, אישור לאגו, לנו מותר, אנחנו ישראלים. חלק יהיו אדישים, לא ישימו לב, אולי יחשבו לעצמם כמה זמן עוד נשאר עד שיגיעו הביתה ויעיפו מבט לכיוון המסך עם הווייז.

הכיבוש עובר לרוב הישראלים מתחת לרדאר. והסיפוח? אותו הדבר, תוכנית הסיפוח הממשלתית לא נחשפה עדיין לציבור. כמה שטחים יסופחו? מה יהיה על הפלסטינים החיים בשטחים אלה? אילו פעולות ידרשו מהצבא בעקבות החלטת החוק הישראלי על אותם שטחים? מה יהיה מעמדם של הפלסטינים במובלעות האפרטהייד? על שאלות אלה אין הממשלה עונה, אם בכלל יש ברשותה תשובות. בינתיים כל הסיפור נראה כמו ספין שנועד להסית את תשומת הלב ממוקדים אחרים. אבל גם אם הסיפוח יתברר בסופו של דבר כספין חלול, הוא חושף עובדה חשובה; להרבה מהישראלים לא כל כך משנה מה יקרה בשטחים. זה לא מאריך להם את התור לקופה בסופר או את ההמתנה בפקקים בדרך לעבודה. המסקנה – אפשר להתקדם בתהליך הנישול. ובלי שנשים לב עוד ועוד פלסטינים יהפכו לפליטים, כפרים ימחקו ושטחים חקלאיים יעברו לידיים ישראליות. אבל מה חדש?

החדש הוא שאין יותר צורך בהצדקות ותירוצים. היום כבר ברור שהמצב בשטחים אינו זמני, שהנוכחות הצבאית שם היא לא עבור הביטחון ושיש עוד הרבה אפשרויות לנישול. כיבוש של 53 שנים עשה עבודה טובה בטשטוש עקבות.

אבל למרות השמועות על מותו, השמאל בישראל עוד חי. אנחנו עוד פה, ולא ניתן לסיפוח להתרחש במשמרת שלנו. מול האדישות בציבור הישראלי, מחובתנו לחשוף את המראות והקולות מהשטחים הכבושים שלא באים לידי ביטוי בשיח השולט בישראל. עלינו להתנגד לכיבוש בכל הכוח, לצאת לרחובות ולא לשתוק, ולחזק את הסולידריות עם המאבק הפלסטיני – זה תפקידנו כשמאל.

ההיסטוריה מלמדת אותנו שמהלכים חד-צדדיים פשוט לא עובדים, וגם הסיפוח עתיד להיכשל. יחד, ישראלים ופלסטינים, נבלום את פשע האפרטהייד וגם נביא לסיום הכיבוש. למען חיים של שקט, שלום, כבוד וזכויות שוות לכל נפש בין הירדן לים.

טל שגיא

פעיל "שוברים שתיקה" משוחח עם עוברים ושבים בתל אביב (צילום: שוברים שתיקה)

הבטיחו לנו סיפוח לכבוד הקיץ. אבל ה-1 ביולי, המועד המיועד, עבר ובינתיים לא קרה כלום. הכיבוש עדיין כאן ועובד ביעילות משומנת כרגיל. גל מעצרים של פלסטינים ופלסטיניות בוצע בשבוע שעבר בשטחים הכבושים והניב מעל 20 עצורים ועצורות. חיילים עדיין בעמדות, המחסומים ניצבים איתנים ורוב הישראלים עדיין חיים בהדחקה.

כדי להבין את הסיפוח צריך קודם כל להבין את הכיבוש. וכדי להבין את הכיבוש צריך להבין שמשלב מוקדם מאד שלו מנסה ישראל לבסס שלטון אחד ויחיד בין הירדן לים – שלטון ישראלי. מבט מהיר במפות של תוכניות כמו תוכנית אלון, תוכנית שרון ותוכנית טראמפ חושף את אותו עיקרון מנחה. התוכניות הללו לא אומצו רישמית בידי הממשלות השונות, למעט תכנית טראמפ, אולם רבות מההתנחלויות והגדר נבנו בהתבסס על המתווה הגיאוגרפי שהן מציעות. כל תוכנית מציגה שיטה מאד ברורה של הפרד ומשול. בניית התנחלויות לאורך הגבול עם ירדן כדי לנטרל אפשרות של מעבר בין השטחים לירדן, כמו גם על רכסי הרים וסביב ערים פלסטיניות גדולות (תוכנית אלון); בניית התנחלויות סביב הערים הפלסטיניות לאורך ולרוחב הגדה (תוכנית שרון); ויצירת בנוסוסטנים פלסטינים באמצעות סיפוח שטחים (תוכנית טראמפ). התרגלנו לשמוע ב-53 שנים של כיבוש השטחים שמדובר במדיניות זמנית, עבור הבטחון שלנו, שאין ברירה אחרת. עיון בתוכניות הללו, ובבנייה שבאה אחריהן, חושף מציאות שונה לגמרי.

בינתיים כבישים נבנו, מחסומים הופרטו ורמת החיים בהתנחלויות, במיוחד אלה הקרובות לירושלים ולגוש דן, עלתה. כביש 90 עמוס בתנועה במיוחד סביב החופש הגדול והחגים, כאשר משפחות ישראליות נוסעות לטייל ונהנות מהנופים המרהיבים של הגדה – נופים יפים שמחביאים הטב את הכיבוש המכוער. אותן משפחות לא יפגשו פלסטינים ולא יראו מחנות פליטים; הן לא יראו את נקודת הקבלה של המנהל האזרחי ואת טורי הגברים והנשים העומדים ומחכים להיתרים, לאישור מהצבא לחיות את החיים שלהם.

המציאות במזרח העיר חושפת את פני הכיבוש

עדכוני משטח מסופח

מאמצי המשטרה והשב"כ לא הצליחו למנוע מצעירי הכפר להקים ביום השנה למות עבד שתי אנדרטאות לזכרו, לאחר שבעבר הוסרה אנדרטה דומה בהוראת ראש הממשלה בנימין נתניהו בכבודו ובעצמו.

במקביל לאירועים אלה הגיעה הפסיקה האכזרית לגבי משפחת סומרין מסילוואן. אם המשפחה אמל היא פועלת ניקיון באוניברסיטה העברית המועסקת דרך קבלן זה עשרים שנה, ויחד איתה התגוררו בבית במשך עשרות שנים עוד 17 בני משפחתה. הפסיקה קבעה כי יש לפנות את המשפחה מביתה באוגוסט, על בסיס החוק הגזעני לנכסי נפקדים. הנכס "הנפקד" על פי בית המשפט נמצא כעת בבעלות קק"ל, דרך חברת הבת הימנותא, ורק לחץ ציבורי רחב יכול למנוע את העברת הנכס מקק"ל לידי עמותת המתנחלים עיר דוד – אשר צפויה להשליך את 18 הנפשות המתגוררות בו לרחוב, לטובת איחוד בין שני מתחמי תיירות של

הפגנה סולידריות עם עיסאווייה (צילום: פרי ג'וזלם)

העמותה המקיפים את המבנה. גם משבר האבטלה הכה בעוצמה בירושלים. עשרות אלפי מבקשי עבודה נוספו בעיר, כשהנפגעות העיקריות הן נשים פלסטיניות מירושלים המזרחית. על פי דו"ח של הארגון "עיר עמים" בשיתוף הארגון "מען", כשליש מעובדי ירושלים המזרחית איבדו את פרנסתם. הגידול באבטלה התבטא בכך שמספר העובדים המתייצבים בלשכות התעסוקה גדל פי 80. נשים צעירות בירושלים המזרחית מועסקות לרוב בחצי משרה בשכר מינימום, ולעתים אף בפחות מכך, ולכן המעסיקים לא מקבלים תמריץ על החזרתן לעבודה – שכן הן השתכרו בטרם הקורונה פחות מ-3,300\$ אשר קבע החוק כסכום שמעניק תמריץ החזרה לעבודה למעסיק.

אכן, המצב בירושלים המזרחית ובירושלים המערבית קשה מנשוא. הוא מצביע כיצד העמקת הסיפוח מובילה להידרדרות חריפה במצב זכויות האדם ולהעמקת הניצול. החלת החוק הישראלי, כפי שנעשה בשנת 1980 בירושלים, משמעותו במבחן המציאות דיכוי פוליטי אגרסיבי, ניצול חקיקה גזענית לצורך השתלטות על נכסי פלסטינים וניצול מחפיר של העובדות והעובדים, ללא מענה למצוקותיהם מצד הכובש. עם זאת, יש בירושלים חד"ש תחת השמש. הסניף ממשיך להתרחב ולקלוט עוד חברים לשורותיו. הקול שלנו קריטי בעיר הזאת: מדי שבוע אנחנו יוצאים לרחובות כדי לחזק את המאבק בכיבוש, בסיפוח ובשפיכות הדמים, שבאו לידי ביטוי בחודש שעבר ברצח הצעיר איאד אלחלאק. מול ההפרטות המתוכננות בעירייה ומול העמקת ההעסקה הנצלנית ניאבק בכל הכח למען האינטרסים של מעמד העובדים בשני העמים.

משבר הקורונה מכה באכזריות בירושלים המערבית והמזרחית. אחד ממוקדי ההדבקה הוא הכפר אלעיסאווייה שבפאתי ירושלים המזרחית הכבושה, דבר שאינו מפריע למבצע הדיכוי המשטרתי המתמשך נגד תושביו. בסוף החודש שעבר מלאה שנה למבצע המשטרתי ולמותו של הצעיר מוחמד סמיר עבד מירי קצין משטרה. לא ידוע אם נערכה חקירה בעקבות האירוע ומה היו מסקנותיה, אך נדמה שהמשטרה מטייחת את נסיבות ההרג. לטענת המשטרה עבד נורה למוות משום שירה זיקוק לעבר שוטר, על אף שסרטון מן האירוע מוכיח שלא נורו זיקוקים בעת הירי בצעיר. מאז נורו עוד עשרות אם לא מאות זיקוקים בעיסאווייה, וככל הידוע לא הוביל ירי זה לפציעת אף שוטר.

מאז החלה שכונת עבד בכפר להיקרא "שכונת השהיד מוחמד סמיר עבד", אך מותו של סמיר ממשיך לרדוף את הכפר. לקראת יום השנה למותו חריפה הרדיפה

המשטרית. ימים ספורים לפני יום השנה עצרה המשטרה עשרה צעירים – שמונה מתוכם נשאו את שם המשפחה עבד. ככל הנראה לא הצליחה המשטרה להמציא הצדקה אמיתית למעצרים, שכן שופט הורה על שחרור כל העשרה יום למחרת. למחרת יצאה המשטרה למבצע מעצרים נוסף, והפעם עצרה 15 צעירים. הפעם למדה המשטרה מטעותה והחליטה לשלוח את העצורים למתקן הכליאה אבו כביר, לטענתה משום שמתקן המעצר והעינויים במגרש הרוסים היה מלא. קשה שלא להבחין בכך שיום קודם לכן היה מקום במתקן לעשרה עצורים, אולם בית משפט השלום בירושלים סירב לשתף פעולה עם מעצרי הדיכוי הפוליטי של המשטרה. כך, בדרך פלא ביום למחרת כבר נגמר המקום במתקן, והעצורים הועברו לאבו כביר כדי להאריך את מעצרים ועיוות דינם. עלינו להמשיך לעקוב כדי לראות אם פרקטיקה זו תחזור על עצמה, שכן היא מאפשרת התעללות בעצורים ופגיעה בזכויותיהם.

במהלך ימים אלו השתתף סניף חד"ש בירושלים, יחד עם חברים מסניף תל אביב, בהפגנה שיזמו תושבי עיסאווייה (26.6) לציון שנה למבצע ההתעמרות הצבאי של משטרת מחוז ירושלים בכפר הכבוש. מאמצי הדיכוי הורגשו בשטח: תפילה ציבורית שקטה שתוכננה בטרם ההפגנה בוטלה בלחץ מעצרי המשטרה והשב"כ. באופן אירוני, "למען רווחת התושבים" אפשרה המשטרה להחנות משאיות במתחם הכניסה לכפר – שטח שבעבר סיפחה לעצמה המשטרה כשטח התארגנות לפשיטות על עיסאווייה. כך נמנע מאיתנו להפגין בכניסה לכפר.

כמו כן, בימים האחרונים הפרה העירייה הסכם הקפאת הריסות, לו התחייבה בפני תושבי עיסאווייה, והרסה בית בכפר. הודעות לפני הריסה נמסרו לעוד 30 משפחות. כל

מוכרחים לפעול לשילוב ערבים בשירות הציבורי

לנפץ את תקרת הזכוכית

של קבוצה אחת על פני האחרת – גם השירות הציבורי משרת ומייצג בעיקר ציבור אחד.

נגיף ההדרה

נגיף הדרת האוכלוסייה הערבית ממוקדי קבלת החלטות, נגיף ותיק יותר במחוזותינו מאשר נגיף הקורונה, לא פוסח גם על גופים ציבוריים כגון מועצות מנהליות, תאגידים ציבוריים וועדות ציבוריות. כל אלה נוטלים חלק חשוב בהתוויית המדיניות הציבורית במגוון תחומים. בגופים רבים, כגון המועצה לביקורת סרטים ומליאת רשות החשמל – אין שום ייצוג לאוכלוסייה הערבית או שישנו תת ייצוג משמעותי. המצב דומה גם בקרב המועצה לשירותי כבלים ולווין, מועצת מקרקעי ישראל, מועצת המוזיאונים, מועצת הנפט, ועדת שירות המדינה, המועצה הלאומית לספורט ועוד.

זה צדה השני של הדרת האוכלוסייה הערבית מבעלות על קרקעות, או מנגישות מלאה למשאבים כמו חשמל, מים ואינטרנט מהיר. השירות הציבורי הוא משאב פוליטי וכלכלי מרכזי במדינה, והדרישה לחלוקה צודקת שלו כלולה בעיקרון השוויון.

במוסדות להשכלה גבוהה התמונה דומה ומדאיגה. לפי נתונים שפרסם הלמ"ס ב-2017, אקדמאים ערבים (גברים ונשים) היו רק 2.26% מהסגל הבכיר באוניברסיטאות ו-3.2% במכללות. בשנים האחרונות גדל מספרם של הצעירים הערבים באוניברסיטאות, המקנים לעצמם השכלה גבוהה באופן מעורר השראה, אך נחסמים בדרכם לסגל האקדמי הבכיר. האקדמאים הערבים נותרים מחוסרי פרנסה וביטחון תעסוקתי.

ייצוג הולם של האזרחים הערבים בחברות הממשלתיות, בגופי המגזר הציבורי, בשירות המדינה ובאקדמיה – משמעו עוד אלפי משרות לאנשי מקצוע ולאקדמאים ערבים המופלים כיום בשוק העבודה ביחס לעמיתיהם היהודים. יש לכך היבט כלכלי משמעותי ביותר.

הדרך למדיניות שתחתור לשוויון ולשיתוף עוברת בשילוב ממשתי של האוכלוסייה הערבית במוקדים של השפעה וקבלת החלטות. בטווח הקצר, על הממשלה לנקוט פעילות יזומה ושיטתית לקידום הייצוג של החברה הערבית על מנת להשיג שוויון הזדמנויות מהותי. הדרך לכך – גיוס אקטיבי של מועמדים ערבים לתפקידים בכירים במגזר הציבורי ושימוש מובנה במדיניות של העדפה מתקנת.

בטווח הארוך, יש לקבוע יעדים קונקרטיים לשילוב מוגבר של האוכלוסייה הערבית בתוכניות קיימות להכשרת כוח אדם מוביל במגזר הציבורי, וכן להקצות תוכניות ומלגות ייעודיות להכשרת מנהלים ערבים. חיוני גם לגבש מנגנונים שיפרקו את המבנה ההיררכי לפיו עובדים ערבים בשירות המדינה מתקדמים רק לעתים רחוקות לדרגות הבכירות הגבוהות.

עבור איש המקצוע הערבי, שוויון מהותי משמעו ניפוץ של תקרת הזכוכית, שלפעמים דומה יותר לתקרה עשויה בטון יצוק. זה אחד המאבקים שאני לוקח על עצמי להוביל בעבודתי בכנסת ובפעילותי הציבורית.

יוסף ג'בארין

במאי האחרון ראה אור דוח הגיוון והייצוג בשירות המדינה לשנת 2019. עולה ממנו תמונה עכורה ומדאיגה, המעידה על האפליה המתמשכת כלפי הציבור הערבי ועל הגזענות הממוסדת המדירה אותו מעמדות השפעה וקבלת החלטות. למרות שהדוח הנוכחי מלמד ששיעור הייצוג של החברה הערבית בשירות המדינה הוא 12%, בפועל ישנה נסיגה בייצוג הערבים במרבית משרדי הממשלה ותחומי השירות. בניכוי מערכת הבריאות, האזרחים הערבים הם רק 7.7% מעובדי משרדי הממשלה ויחידות הסמך – לעומת 8.2% אשתקד. היעד הרשמי שהציבה לעצמה הממשלה הוא 10% ייצוג לחברה הערבית בשירות המדינה. יעד זה נקבע בהחלטת ממשלה ב-2007 ואמורים היו להשיגו עד 2012. היעד המדובר הושג, לכאורה, ב-2016. אולם כפי שניתן לראות בדוח, יעד זה הושג רק במשרדים מסוימים ובעיקר בדרגות זוטורות. נוסף לכך, עד כה לא אימצה הממשלה יעד עדכני.

כך, תקרת הזכוכית של החברה הערבית בשירות המדינה ברורה. הייצוג של האזרחים הערבים מצטמצם והולך ככל שמדובר בדרגות בכירות יותר בשירות הציבורי. בדרג הבכיר ישנם 57 עובדים ערבים בלבד, שהם 3.3%, ובדרג הביניים – 6.6%. לפיכך הדרגות הזוטורות בשירות המדינה הן התורמות למומצע הייצוג הכללי. אולם ככל שמדובר בעמדות בעלות השפעה ויכולת ממשית לקבל החלטות ולהתוות מדיניות – יש פחות ופחות ייצוג לחברה הערבית.

מגמות מדאיגות של הדרה קיימות גם בקרב עובדים של חברות ממשלתיות ובקרב חברי הדירקטוריונים שלהן. לפי נתונים שמסר לי משרד האוצר בתשובה לשאלתה שהגשתי, שיעור העובדים הערבים בחברות הממשלתיות עומד בשנים האחרונות על 2.3% בלבד. הערבים הם כ-20% מהאזרחים, אבל רק 2% מעובדי החברות הממשלתיות. זה נתון כמעט בלתי נתפס. השירות הציבורי, כשמו כן הוא, אמור לייצג ולשרת את כולם. אך במציאות הישראלית, של עליונות אתנית

סיוע למובטלים: שיק ללא כיסוי

מימון ההטבות למובטלים שאושרו השבוע (6.7) ובשבוע שעבר בכנסת דורש מהממשלה להזרים כ-3 מיליארד שקל למוסד לביטוח לאומי, אבל משרד האוצר ביקש בינתיים להעביר כ-2 מיליארד שקל בלבד – כך מסר מנכ"ל הביטוח הלאומי, מאיר שפיגלר, בוועדת הכספים של הכנסת. הוועדה דנה ביום שלישי (7.7) בבקשת משרד האוצר להעביר 1.9 מיליארד שקל לביטוח הלאומי כשיפוי עבור הרחבת הזכאות לדמי אבטלה ותשלומים דומים שעליהם הוחלט בכנסת בימים האחרונים. שפיגלר אמר כי סכום זה אינו מספיק למימון ההטבות הנוספות למובטלים, שעליהן הוחלט בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

שר האוצר, ישראל כ"ץ, ויו"ר ועדת העבודה, חיים כץ, התגאו בסיכומים ביניהם על ההטבות הנוספות שאין להן כיסוי תקציבי. יצוין שלא מדובר ב"כסף חדש", אלא בקיצוץ בתקציבים קיימים, ובהם תקציבי התשתיות ודיגיטציה וההפתעה: ממימון תוכנית היציאה מהמשבר.

סין וקובה מתנגדות לתוכנית הסיפוח

כמו כן, יצוין כי קובה הביעה אף היא התנגדות לסיפוח, ודורשת להקים מדינה פלסטינית עצמאית בצידה של ישראל. "קובה מתנגדת בכל תוקף לתוכניות של ממשלת ישראל לספח שטחים פלסטינים. הפתרון היחידי הוא נסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה והקמתה של מדינה פלסטינית עצמאית", מסר שר החוץ של קובה, ברונו רודריגז פאריליה. "כל סיפוח הוא בלתי חוקי. יהיה זה של 5% או של 30% מהשטח הכבוש", הדגיש רודריגז פאריליה.

המשותפת לאיחוד האירופי: השעו את הקשרים עם ישראל

הרשימה המשותפת קראה (30.6) לאיחוד האירופי להשעות את קשריו עם ישראל בתגובה לתוכניות ממשלת הימין בראשות נתניהו לספח חלקים מהגדה המערבית הכבושה.

במכתב לבכירים באיחוד האירופי, לרבות שר החוץ ז'וזף בורל ונשיאת הנציבות האירופית אורסולה פון דר ליין, כתבו 15 חברי הכנסת של המשותפת: "הגישה המסורתית המבוססת על הצעת תמריצים לישראל נכשלה בהגשמת מטרותינו המשותפות". ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש) מסר: "ביקשנו מבכירים באיחוד האירופי לפעול כדי למנוע סיפוח, ובמסגרת זו לשקול מחדש את ההסכמים בין ישראל לאיחוד, להכיר במדינה פלסטינית בגבולות 67' ולסמן סחורות שיוצרו בהתנחלויות בשטחים הכבושים".

במכתב קוראת הרשימה המשותפת לאיחוד האירופי "לבחון ברצינות את כל האפשרויות, ולהבהיר שישעה את ההסכמים עם ישראל אם האחרונה לא תחזור בה מתוכניות הסיפוח". עוד לפי המכתב, "על התגובה לסיפוח לכלול יישום מלא של מדיניות ההפרדה הכלכלית בין ישראל לבין ההתנחלויות. צעדים אלה יקדמו את תיקון העוולות החמורים נגד העם הפלסטיני, ויסייעו לישראל ולפלסטין להתקדם לפתרון של שלום". הרשימה המשותפת קראה גם למדינות החברות באיחוד האירופי להכיר במדינה פלסטינית בגבולות 67': "צעד כזה יביע תמיכה איתנה בישראלים ובפלסטינים החותרים לפיוס". יצוין כי הרשימה המשותפת שיגרה מכתבים דומים למחוקקים ברחבי העולם, כולל לחברי הקונגרס מהמפלגה הדמוקרטית בארה"ב ולחברי בית הנבחרים משתי המפלגות הגדולות בבריטניה.

בורל עצמו רמז השבוע (30.6) על אפשרות של הטלת סנקציות נגד ישראל בתגובה לסיפוח. "ישנו קשר חזק בין ישראל לאירופה ואנו מעוניינים לחזק אותו ולהעמיק את יחסינו, ולא לאפשר להם להידרדר. עם זאת, זה מה שיקרה באופן בלתי-נמנע אם הסיפוח ייצא לפועל", אמר.

באותו יום אישר הפרלמנט ההולנדי הצעת החלטה שהגישה המפלגה הסוציאליסטית, אשר מגדירה את הסיפוח כהפרה של החוק הבינלאומי. הפרלמנט קרא לממשלת הולנד ולאיחוד האירופי לנקוט אמצעי ענישה נגד ישראל אם תקדם את תוכנית הסיפוח. בהקשר זה חתמו בשבוע שעבר יותר מאלף חברי פרלמנטים מ-25 מדינות אירופיות על הצהרה המגנה את תוכנית הסיפוח של ממשלת ישראל וקוראת לפעולה נחרצת כדי למנוע את יישומה. היוזמה קוראת גם לצעדי ענישה נגד ישראל אם ייצא הסיפוח אל הפועל.

סין מתנגדת לתוכניות ממשלת הימין בישראל לספח חלקים מהגדה המערבית הכבושה. כך אמר בראיון לסוכנות הידיעות הפלסטינית וואפא (29.6) השגריר הסיני היושב ברמאללה, גואו ווי. השגריר גואו הדגיש כי סין מתנגדת לכל צעד חד-צדדי, אשר יפגע בסיכוי לשלום.

השגריר ציין את דבריו של שר החוץ הסיני וואנג יי במועצת הביטחון של האו"ם, בהם הדגיש את מרכזיותה של הסוגייה הפלסטינית וקרא להשגת פתרון צודק ומקיף. "הסוגייה הפלסטינית תמיד הייתה במוקד הסכסוך במזרח התיכון. פתרון צודק והגייוני הוא תנאי הכרחי לשלום וביטחון באזור", אמר וואנג, והוסיף כי סין מודאגת מהסלמה בסכסוך הישראלי-פלסטיני.

השגריר גואו חזר כמו כן על הצעתו בת ארבע הנקודות של נשיא סין שי ג'ינפינג לפתרון הסוגיה הפלסטינית. הנקודה הראשונה מדגישה את הצורך להימנע מכל סטייה מהקונצנזוס הבינלאומי בנוגע לסוגיה הפלסטינית. הנקודה השנייה קובעת שפתרון שתי המדינות הוא הפתרון הצודק ביותר מבחינה בינלאומית, שכן את ההיסטוריה לא ניתן להחזיר לאחור. הנקודה השלישית מציינת שסין תומכת בהקמתה של מדינה פלסטינית עצמאית וריבונית בגבולות 1967, עם ירושלים המזרחית כבירתה. בנקודה זו מודגש שהזכויות הלאומיות של העם הפלסטיני הן מוחלטות ואינן נושא לדיון. הנקודה הרביעית היא - הכרה מלאה בזכות הקיום של ישראל על בסיס החלטות האו"ם והעקרון "שטחים תמורת שלום".

השגריר הסיני ציין שצעדים חד-צדדיים רק מחריפים את חילוקי הדעות ומערערים את האמון ההדדי, ושהדרך היחידה להתקדם לפתרון אמיתי היא לשוב לדיאלוג שוויוני בין הצדדים בהקדם האפשרי במטרה לבנות אמון הדדי, לנטרל סוגיות נפוצות ולאפשר לשני הצדדים למצוא דרך להתקיים בשלום זה בצד זה. גואו חזר וציין את התנגדותה של סין לכוונתה של ישראל לספח את "ההתנחלויות הקולוניאליות" שלה, והזכיר את עמדת מועצת הביטחון לפיה הקמת התנחלויות היא הפרה של החוק הבינלאומי. לדבריו השגריר, נושא ההתנחלויות והשטחים הכבושים יוכרע במשא ומתן על בסיס החלטות האו"ם הרלוונטיות.

גואו קרא לשני הצדדים להתחייב למשא ומתן לשלום כבחירה אסטרטגית, תוך הסתמכות על תוצאות סבבי המו"מ הקודמים, ולהימנע מכל פעולה שתחריף את המתחים. השגריר קרא לקהילה הבינלאומית, ובמיוחד למדינות בעלות השפעה, להמשיך לתמוך בסוגיה הפלסטינית ולהציבה במוקד סדר היום הבינלאומי, תוך נקיטת עמדה אובייקטיבית והוגנת. לדבריו, על הקהילה הבינלאומית לעשות מאמצים כנים וממשיים לקידום תהליך השלום במזרח התיכון. גואו שיבח את יוזמתו של הנשיא הפלסטיני מחמוד עבאס לכנס ועידת שלום בינלאומית בהתבסס על החלטות האו"ם. השגריר אמר כי סין תומכת ביוזמת עבאס, ומדגישה כי אסור להתעלם מהסוגיות ההומניטריות והכלכליות בפלסטין ובמיוחד על רקע משבר הקורונה. גואו קרא כמו כן להסרתו המלאה של המצור שמטילה ישראל על רצועת עזה מאז 2006.

בסיום דבריו הדגיש גואו את הידידות הסינית-פלסטינית ארוכת השנים, והבטיח כי סין תישאר ידידת אמת של העם הפלסטיני. לדבריו, סין תוסיף לתמוך בקידום השלום במזרח התיכון, ותמיד תסייע לכל מאמץ להפחתת המתחים האזוריים תוך מחויבות לצדק בינלאומי.

לבנון פשטה רגל - המשבר הפנימי מחריף

שהביאו לגל התאבדויות, הן התחדשו ביתר שאת בבירות, בטריפולי ובערים רבות אחרות.

הכלכלה הלבנונית מבוססת ברובה על שירותים. המדינה כמעט אינה מייצרת דבר, ורוב המוצרים מיובאים. באין מט"ח – המדפים ריקים. לבנון נשענת גם על תקבולים רבים מחו"ל. לפי הערכות, בשנים האחרונות שלחו לבנונים בחו"ל כ-7 מיליארד דולר בשנה למשפחותיהם בלבנון. רוב שירותי הממשל הופסקו מזמן. אספקת החשמל, הן הממשלתית והן הפרטית, בלתי סדירה, אין דלק, רמזורים לא עובדים, יש תורים לכל דבר, אין איסוף זבל ושירותי תברואה. נוכח משבר הקורונה והמשבר הכלכלי-פוליטי הקפאו הממשלה והבנקים את מירב פעולותיהם. שיעור מחוסרי העבודה מאמיר כל הזמן. אלה שעוד עובדים טוענים שערך משכורותיהם נמחק בגלל האינפלציה. משכורת המינימום, שממנה חיים כיום יותר מ-675 אלף לבנונים, שווה בין 50 ל-75 דולר לחודש. בלבנון אין מערכת דמי אבטלה (ביטוח לאומי) והממשלה יכולה רק לבקש מהמעסיקים להוציא עובדים לחופשה בתשלום.

ההשפעה ההרסנית ביותר היא זו של האינפלציה הדוהרת. הבנקים הגבילו משיכת כספים של לקוחות מחשבונותיהם. שער המטבע, שמאז 1991 מקובע בסיביות 1,500 לירות לדולר, איבד בפועל כל קשר למדד הרשמי, ודולרים נמכרים עתה רק בשוק השחור. בשמונת החדשים האחרונים איבדה הלירה 80% מערכה. בשבוע האחרון הגיע שער הדולר הבלתי-רשמי ל-10,000 לירות. המדפים בחנויות מתרוקנים והמחירים עולים מדי יום. מחירי הבשר והעוף שולשו בשבועיים האחרונים, והצבא עבר לתזונה ללא בשר. אלפי עסקים נסגרו. מחירי הלחם שסובסד במשך שנים האמיר מאד, ורה"מ הזהיר מפני משבר מזון. למעלה מחצי מהאוכלוסייה חיה מתחת לקו העוני. אנשים מוכרים רהיטים כדי לקנות אוכל, ומספר ההתאבדויות גדל מדי יום.

בצד התנאים של המלווים, חוקקה ארה"ב ביוני גם את "חוק קיסר" (ר' "זו הדרך" 27) המטיל סנקציות על מדינות, חברות ויחידים המקיימים עסקים עם סוריה. חוק זה יקשה מאד על מתן עזרה כלכלית ללבנון. הגבול בין לבנון וסוריה אינו מסומן בחלקו. חיזבאללה שולט במאות מעברי גבול, גובה מס ומפקח על הסחר בין המדינות. במערכת הבנקאית הלבנונית יש אלפי חשבונות של אנשי משטר ואנשי עסקים סוריים, המשתמשים בבנקאות הלבנונית לעקיפת סנקציות וכמקלט הון. ידוע שסוריה מבריחה, בין השאר, דלק מסובסד מלבנון. "חוק קיסר" משמש אמצעי לחץ להפריד בין סוריה ולבנון, וכשוט בידי טראמפ להחרמת חיזבאללה, אותו מגדירה ארה"ב ארגון טרור. החלת החוק במצב הקיים בלבנון תפגע במיליוני לבנונים קשי יום. היא לא תפגע בבנקאים ובמנהיגים העדתיים הנהנים מהמוחאססה. בלבנון קיים משבר אמון עמוק של הצעירים במערכת הפוליטית, קיימת אינפלציה הרסנית, וישנה סכנה של התגברות האלימות.

ההפגנות הנרחבות החלו בלבנון בסתיו 2019 בדרישות לצדק חברתי ולביטול שיטת ה"מוחאססה" המושחתת, המבוססת על קשרי חסות ועל חלוקת תפקידים ומשאבים לפי המבנה העדתי בלבנון (ר' "זו הדרך" מס' 48, 11.12.19). בלבנון התגבשה מערכת זו כתוצאה ממלחמת האזרחים הנוראה (1975-1990). ההפגנות באוקטובר 2019 הובילו להתפטרותו של ראש הממשלה סעד חרירי ולבחירתו של חסאן דיאב לראשות הממשלה, בתמיכת גוש "ה-8 במאס" שבמרכזו חיזבאללה. בינואר 2020 הקים דיאב ממשלת טכנוקרטית. דיאב, פרופסור להנדסת מחשבים באוניברסיטה האמריקנית בבירות, שימש בשנים 2011-2014 שר ההשכלה הגבוהה בממשלת נגיב מיקאטי. בפברואר אישרה הממשלה "תקציב הצלה", שסעיפיו קוצצו אך לא במידה מספקת. ב-7 במאס הודיעה לבנון על חדלות פירעון בפעם הראשונה בתולדותיה. לבנון פנתה בבקשת חילוץ למדינות הערביות, לצרפת ולאיחוד האירופי, וכן ביקשה הלוואה בסך 10 מיליארד דולר מקרן המטבע הבינלאומית. בקשות אלה כרוכות בעמידה בדרישות הקרן ומדינות האיחוד האירופי לרפורמות כלכליות נוא-ליברליות ובהתערבות פוליטית לחיסול השיטה העדתית. בינתיים, בגלל התנגדות האליטות העדתיות לרפורמות שיפגעו בכוחן, התפטרו כבר שני חברים "טכנוקרטים" מהמשלחת הלבנונית לקרן המטבע. חולת הקורונה הראשונה בלבנון הייתה אזרחית שחזרה לקראת סוף פברואר מביקור באיראן. למרות מספר הנדבקים הקטנטן, הושבתה מערכת החינוך כבר בסוף אותו חודש. מצב חירום לאומי הוכרז באמצע מאס: הופסקו הטיסות מארצות שבהן התפשטה המחלה, החלו בדיקות בשדה התעופה, האזרחים נקראו להישאר בבתייהם ולצאת רק לצרכים חיוניים, ועוצר הוטל בשעות הערב. מערכת הבריאות של לבנון סובלת שנים ממשבר תקציבי. 131 מתוך 160 בתי החולים במדינה הם פרטיים, וגם הם סובלים זה שנים מחובות מצטברים של המדינה והצבא. כל אלה, נוסף לאינפלציה הדוהרת, מנעו השגת ציוד הכרחי לבדיקות, איתור וטיפול במחלה. עם זאת, עד כה נפגעה לבנון מהקורונה בצורה קלה: כ-1,900 חלו ורק כ-35 נפטרו. מספר הנדבקים החדשים עומד כרגע על כ-25 ביום. ענפי התיירות, המסעדות והבילויים בלבנון משותקים. במשך תקופת הסגר של הקורונה (מאס עד יוני) דעכו ההפגנות. אולם עם חידוש החיים החברתיים בשבועות האחרונים ונוכח החרפת האינפלציה והמצוקה הכלכלית,

ההפגנות הנרחבות החלו בלבנון בסתיו 2019 בדרישות לצדק חברתי ולביטול שיטת ה"מוחאססה" המושחתת, המבוססת על קשרי חסות ועל חלוקת תפקידים ומשאבים לפי המבנה העדתי בלבנון (ר' "זו הדרך" מס' 48, 11.12.19). בלבנון התגבשה מערכת זו כתוצאה ממלחמת האזרחים הנוראה (1975-1990). ההפגנות באוקטובר 2019 הובילו להתפטרותו של ראש הממשלה סעד חרירי ולבחירתו של חסאן דיאב לראשות הממשלה, בתמיכת גוש "ה-8 במאס"

שבמרכזו חיזבאללה. בינואר 2020 הקים דיאב ממשלת טכנוקרטים. דיאב, פרופסור להנדסת מחשבים באוניברסיטה האמריקנית בבירות, שימש בשנים 2011-2014 שר ההשכלה הגבוהה בממשלת נגיב מיקאטי. בפברואר אישרה הממשלה "תקציב הצלה", שסעיפיו קוצצו אך לא במידה מספקת. ב-7 במאס הודיעה לבנון על חדלות פירעון בפעם הראשונה בתולדותיה. לבנון פנתה בבקשת חילוץ למדינות הערביות, לצרפת ולאיחוד האירופי, וכן ביקשה הלוואה בסך 10 מיליארד דולר מקרן המטבע הבינלאומית. בקשות אלה כרוכות בעמידה בדרישות הקרן ומדינות האיחוד האירופי לרפורמות כלכליות נוא-ליברליות ובהתערבות פוליטית לחיסול השיטה העדתית. בינתיים, בגלל התנגדות האליטות העדתיות לרפורמות שיפגעו בכוחן, התפטרו כבר שני חברים "טכנוקרטים" מהמשלחת הלבנונית לקרן המטבע. חולת הקורונה הראשונה בלבנון הייתה אזרחית שחזרה לקראת סוף פברואר מביקור באיראן. למרות מספר הנדבקים הקטנטן, הושבתה מערכת החינוך כבר בסוף אותו חודש. מצב חירום לאומי הוכרז באמצע מאס: הופסקו הטיסות מארצות שבהן התפשטה המחלה, החלו בדיקות בשדה התעופה, האזרחים נקראו להישאר בבתייהם ולצאת רק לצרכים חיוניים, ועוצר הוטל בשעות הערב. מערכת הבריאות של לבנון סובלת שנים ממשבר תקציבי. 131 מתוך 160 בתי החולים במדינה הם פרטיים, וגם הם סובלים זה שנים מחובות מצטברים של המדינה והצבא. כל אלה, נוסף לאינפלציה הדוהרת, מנעו השגת ציוד הכרחי לבדיקות, איתור וטיפול במחלה. עם זאת, עד כה נפגעה לבנון מהקורונה בצורה קלה: כ-1,900 חלו ורק כ-35 נפטרו. מספר הנדבקים החדשים עומד כרגע על כ-25 ביום. ענפי התיירות, המסעדות והבילויים בלבנון משותקים. במשך תקופת הסגר של הקורונה (מאס עד יוני) דעכו ההפגנות. אולם עם חידוש החיים החברתיים בשבועות האחרונים ונוכח החרפת האינפלציה והמצוקה הכלכלית,

הבהרת המערכת

ממאמרו של אבישי ארליך על סוריה שפורסם בשבוע שעבר הושמט המשפט: "בחדש שעבר התקיימו הפגנות גדולות נגד אסד בסוידא". כמו כן הושמט ממנו המשפט המסכם: "בסוריה נעשו פשעים נגד האוכלוסייה האזרחית בידי כל הצדדים". ההשמטות הללו אינן מבטאות את דעתו של הכותב על משטר אסד.

אבישי ארליך

מפים בתרי מלים: "יאללה! יאללה!"
מטים שברי צלילים: "אסקוט! אסקוט!"
עת אגלי זעה שחורה חוצים את הגבול
למכור שטף נטפים שחורים בזיל הזול
בשרון ובשפלה.

שחורה אבחת רוח
בכפרים בהר שומרון
מוסקת רוח עזים
מחצה בכל מעשיה
קהתעות שכור בקיאו.

אבחת רוח שחורה
הולמת בדרךכים שחורות
קודחת אש
מאגרת זיקות
משילה את כל המלים
מהספרים שקראנו
משינה את כל הצלילים
מהשירים ששחנו

את השיר הזה כתבתי במשך תקופה ארוכה, בימים שהתלוויתי לרעייתי בשעת בוקר מוקדמות למחסום אגל כמטחוי קשת מכפר סבא. פלסטינים, שיצאו מבתיים בכפרים בשומרון בשעות לילה, החלו לפקוד את המחסום כבר משעה ארבע לפנות בוקר.

נחיל בני אדם החל לשטוף חניון סמוך למחסום. כשנפתח המחסום, נראה שוק המוכר כוח עבודה זול. עדרי בני אדם נדחסו לתוך טנדרים ומיניבוסים, הממתינים בחניון ויוצאים ליום עבודה תמורת שכר עלוב באזורי תעשייה, באתרי בניה ובמשקים חקלאיים. לעת ערב הם צבאו שנית על פתחי המחסום כדי לחזור לבתיים בכפר בשעת ליל מאוחרת. דרך מחסום אגל יוצא כל בוקר מעמד העובדים הפלסטיני הנסחר בסחר עובדים-עבדים המתנהל בשערי המחסום. שיח המגיר "אגלי זעה שחורה... למכור שטף נטפי זעה שחורה בזיל הזול" בשוקיה ההומים של כלכלת ישראל.

אחרי שבע שנים חזרנו למחסום, כדי לאסוף ילד פלסטיני חולה סרטן לקבלת טיפול בבית חולים. לא השתנה דבר.

איתן קלינסקי

תערוכה בבאר-שבע: מזרח -

עיצוב מקומי במציאות גלובלית

מהו המזרח? שאלה זו עומדת בבסיסן של העבודות שנבחרו לתערוכה המוצגות כעת במוזיאון לתרבות האסלאם ועמי המזרח בבאר-שבע, ואשר הוצגו לראשונה במסגרת "שבוע העיצוב, ירושלים 2019".

העבודות הן פרי יצירתם של מעצבים ישראלים ופלסטינים, שנתנו פרשנויות שונות למושג "מזרח" בהקשר המקומי. חלקם פנו להיבט הביוגרפי-האישי כמי שנמצאים בעצמם בהווה בין-תרבותית בין המזרח התיכון לבין המערב. אחרים פנו להקשר ההיסטורי והגיאוגרפי של מדינת ישראל בכלל, וירושלים בפרט, כצומת וכמפגש בין תרבויות. העבודות משלבות בין מלאכות מסורתיות מקומיות לטכנולוגיות עכשוויות. למרות שחלק מהעבודות הן חפצים שימושיים, הן יוצרו כפריט ייחודי בעל ערך אמנותי ולא בייצור המוני.

בפרויקט "שדכן" בתערוכה, חברו שבעה מעצבים פלסטינים צעירים לבעלי מלאכה מסורתית ויחד איתם, בתהליך עבודה משותף, יצרו מוצרים חדשים. הללו משלבים בין מלאכות מסורתיות מקומיות לעיצובים עכשוויים.

פועלים במחסום בדרכם לישראל (צילום: אורנה נאור)

פועלים במחסום

דרך שערי מחסום "אגל" יוצא כל בוקר כוח עבודה פלסטיני מנוצל כדי להתניע את מנגנון הצבר ההון של החברה השולטת בו. פניה של החברה הישראלית התכערו עקב שליטה באמצעות צבא, משטרה ושירותי ביטחון על מיליוני פלסטינים, המואסים בשלטון זר על חייהם.

אבחת רוח שחורה

שחורות הדרךכים שיוצאות
מכפרים במוקדות השומרון
למכר בזיל הזול זעה שחורה
בשרון ובשפלה.

שחורים עדר חול ועדרי אדם
הגולשים מהשומרון
אל מחסום נטוי גרון –
בפתחו מדים מהלכים וטופפים

בין הפוליטי לפואטי: נפטר אמן

הווידיאו ארט קרלוס טרילניק

בתום מאבק במחלה קשה, נפטר בבואנוס איירס אמן הווידיאו ארט הנודע קרלוס טרילניק. האמן המנוח היה חוקר ומרצה באוניברסיטת בואנוס איירס ואת השכלתו רכש במרכז האקדמי ויצו חיפה בסוף שנות ה-70, בשנות הדיקטטורה הצבאית בארצו (1976-1983). טרילניק הגיע לארץ לאחר ההפיכה הצבאית העקובה מדם והיה פעיל בוועד לסולידריות עם העם הארגנטיני.

טרילניק שב לארגנטינה עם כינונה מחדש של הדמוקרטיה ובלט במיוחד בשטחי הצילום, הווידיאו ארט ויצירות המולטימדיה, שהביאו אותו להציג מיצירותיו בשורה ארוכה של מדינות ובהן ארה"ב (לרבות במוזיאון מומה בניו-יורק), אוסטרליה, ברזיל, גרמניה ושווייץ. ביצירותיו של טרילניק באו לידי ביטוי הקבוצות המוחלשות בחברה הארגנטינית, האימה שהטילה הרודנות הצבאית והמאבק הנחוש נגדה.

העו"סים פתחו בשביתה

יוזמים הקמת איגוד מובטלים

כתוצאה ממשבר הקורונה הממושך ואוזלת ידה של הממשלה, המתמדה במדיניותה להעשיר את העשירים על חשבון העובדים – כעת ישנם בישראל כמיליון מובטלים. עובד בתעשייה, אשת היי-טק או נער המועסק באולם חתונות – האבטלה פוגעת בכולנו.

לפני כחודש דובר רבות על "תוכניות יציאה". מתברר שלממשלת נתניהו-גנץ אין שום תוכנית יציאה בנוגע לעובדים בכלל, ולמובטלים בפרט. הניסיון של החודשים האחרונים מלמד שלא התארגנות, ללא מחאה וללא תוכנית יציאה "מלמטה" – אין מוצא, אין עבודה ואין פרנסה. העבודה היא זכות בסיסית ולא מותרות!

פורום העובדים של חד"ש בתל-אביב וביפו יקיים מפגש פתוח לכל המתעניין והמתעניינת בקידום רעיון הקמת איגוד המובטלים, בהתארגנותם של העובדות והעובדים מחוסרי עבודה. האיגוד יהיה המסגרת לקידום המאבק למען הזכות לעבודה, לפיצוי 100% על אובדן ההכנסה, להכשרה מקצועית, לעזרה הדדית ואף לעידוד צורות העסקה עצמאיות בבעלות העובדים – קואופרטיבים.

בגלל המגבלות שהוטלו השבוע, המפגש יתקיים באמצעות אפליקציית "זום", ביום חמישי, 23 ביולי, בשעה 19:00. פרטים נוספים בדף הפייסבוק של חד"ש עובדים:

www.facebook.com/pages/category/Labor-Union/
896640953838195

"זו הדרך" היומי בקרוב על המסך

ישיבת המערכת המורחבת

ההכנות למהדורה היומית המקוונת של "זו הדרך" בעיצומן, והיא תהיה נגישה לקוראים בתחילת אוגוסט. לקראת השקת המהדורה היומית תקיים המערכת ישיבה פתוחה בהשתתפות כל הרוצה לקחת חלק בכתיבה, בעריכה ואף בצילום בפורמט החדש וכן במהדורה השבועית המודפסת שתוסיף להופיע. בעקבות המגבלות שהטילה הממשלה, הפגישה תתקיים באמצעות אפליקציית "זום" ביום רביעי, 15 ביולי, בשעה 19:00. המעוניינים להשתתף בישיבה מוזמנים לפנות לדוא"ל:

zohaderekh@gmail.com

חד"ש תל אביב

התאגדות עובדים בצל הנגיף

הפרק ה-11 בפודקאסט השבועי "גל חד"ש" בהשתתפות **עלמה גייס**, מפעילות התאגדות העובדים במוסדות חינוך ותרבות של עיריית תל-א-יפו
הפודקאסט זמין להאזנה ביוטיוב, בספוטיפיי, באפל מיוזיק, בגוגל פודקאסט ובמיקס קלאוד

גיליון "זו הדרך" הקרוב יתפרסם ביום ד' 22.7

אלפי עובדות ועובדים סוציאליים הפגינו ביום שני (6.7) בכיכר הבימה בתל אביב בדרישה לשיפור תנאי העסקתם באותו בוקר פתח איגוד העובדות הסוציאליות בשביתה ללא הגבלת זמן בכלל השירותים החברתיים. זאת בעקבות סירוב משרד האוצר לפתוח עמך במשא ומתן רשמי לגבי דרישותיהן. "פקידי האוצר מספרים שהם מנהלים משא ומתן עם האיגוד כדי למנוע את השביתה. זה פשוט שקר, מורחים אותנו", נמסר מהאיגוד.

בהפגנה בכיכר הבימה הניפו המשתתפות כרזות בעברית ובערבית בהן נכתב, בין היתר: "חנקתם אותנו", "עומס מקסימום, משכורות מינימום" ו"תנו לי להיות עו"ס טוטאלית לא טוטאל עו"ס". מק"י וחד"ש הביעו תמיכה בשביתה וקבוצה גדולה של פעיליהן הצטרפה למחאה, ובהם יו"ר הרשימה המשותפת ח"כ אימן עודה וח"כ עופר כסיף.

ח"כ עודה היה ראשון הנואמים בהפגנה, ואמר: "הממשלה מעדיפה טייקונים על פני שכבות מוחלשות, מעדיפה סיפוח על פני רווחה". "השביתה הצודקת שלכן היא עבור כולנו", הוסיף.

ח"כ כסיף אמר בהפגנה: "ממשלת החרטא לא רואה את מוחלשי החברה ממטר. אלו לא העו"סיות ששובתות, זו הממשלה ששובתת ומפקירה אותן ואת החברה כולה בעת הקשה ביותר". לדבריו, "ממשלת החרטא לא רואה את הנכים והקשישים, את הנשים והילדים שסובלים מאלימות במשפחה. אני עומד לצד הנשים האמיצות האלה וקורא לממשלה לחבר מיידית את השירותים החברתיים למכונת הנשמה".

לאחר העצרת צעדו השובתים דרך רחוב מרמורק לכיוון קריית הממשלה, וחסמו את רחוב אבן גבירול. ח"כ כסיף עדכן: "עו"סיות עוכבו בהפגנה ולאחר ששוחררו נקראו למשטרה להיחקר לגבי מחאתן. לצערי קיים חשש כבד כי מניעים פוליטיים מפעילים את כוחות המשטרה לסיכול מחאה חברתית חיונית ואקוטית בשעה קשה זו. פניתי לשר אוחנה ואני מצפה ממנו כי יודיע מיד שהחקירה מבוטלת".

פעיל חד"ש באיגוד העובדים הסוציאליים ציין כי הוזחר בידי שוטרים בשולי המחאה שלא להשתתף בהפגנות נוספות. "אנו מכירים אותך ויודעים מי אתה", אמרו לו. מהאיגוד נמסר כי הוא דורש לפתוח במו"מ מיידית עם האוצר.

מק"י - המפלגה הקומוניסטית הישראלית

משתתפת בצערן של החברה תמר גוז'נסקי
ומשפחתה על לכתו של אחיה

דב אלכופר

מערכת "זו הדרך"

משתתפת באבל העורכת לשעבר וחברת המערכת תמר גוז'נסקי ובני משפחתה על מותו של האח

דב אלכופר